

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/164/2024
Identifikačné číslo spisu:	5720204849
Dátum vydania rozhodnutia:	29.01.2026
Meno a priezvisko:	JUDr. Mario Dubaň
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2026:5720204849.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne P. K. E., narodenej XX. R. XXXX, K., XX. mája XXX/XX, zastúpenej advokátskou kanceláriou RIBÁR & PARTNERS, s.r.o., Trnava, Halenárska 18A, IČO: 53 191 030, proti žalovanej Univerzitnej nemocnici Martin, Martin, Kollárova 2, IČO: 00365327, za účasti intervenienta na strane žalovanej obchodnej spoločnosti KOOOPERATIVA poisťovňa, a.s. Vienna Insurance Group, Bratislava, Štefanovičova 4, IČO: 00585441, zastúpenej advokátom JUDr. Baltazárom Mucskom, Bratislava, Vajnorská 55, o náhradu škody na zdraví a náhradu nemajetkovej ujmy, vedenom na Okresnom súde Martin pod sp. zn. 10C/76/2020, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 28. mája 2024 sp. zn. 9Co/175/2023, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Žiline z 28. mája 2024 sp. zn. 9Co/175/2023 v potvrdzujúcom výroku z r u š u j e a vec v rozsahu zrušenia vracia odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Martin (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom z 23. júna 2023 č. k. 10C/76/2020-1043 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 41 748 eur titulom náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia a sumu 10 000 eur titulom náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, všetko do 30 dní od právoplatnosti rozsudku. Vo zvyšku uplatnených nárokov na bolestné, náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia a náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch žalobu zamietol. Žalobkyni priznal proti žalovanej a intervenientovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 77 %.

1.1. Súd prvej inštancie mal na základe vykonaného dokazovania za preukázané, že žalobkyňa sa dňa 20. novembra 2017 na gynekologicko-pôrodníckej klinike žalovanej podrobila laparoskopickému operačnému zákroku, pri ktorom došlo k iatrogénnemu poškodeniu ľavého močovodu. Z vykonaných znaleckých posudkov a výsluchov znalcov ustálil, že k poškodeniu došlo v dôsledku termického pôsobenia elektrokoagulácie bez potrebnej vizualizácie priebehu močovodu v neprehľadnom anatomickom prostredí, čo viedlo k jeho nekróze a následnému pretrhnutiu. Následkom uvedeného

poškodenia došlo po prepustení žalobkyne k úniku moču do brušnej dutiny, k urgentnej rehospitalizácii a k operačnému výkonu dňa 25. novembra 2017 vo Fakultnej nemocnici s poliklinikou v Žiline, kde bol zdokumentovaný nález defektu peritonea s ischemicky zmeneným tkanivom po koagulácii a parciálnou léziou ureteru. Ďalšie operačné a liečebné postupy vyústili do replantácie močovodu dňa 01. marca 2018 a do ukončenia liečby vybratím stentu dňa 02. mája 2018. Skutkové závery súd prvej inštalácie oprel najmä o znalecké posudky MUDr. G. a MUDr. S., o závery znaleckej organizácie Ústavu péče o matku a dieťa v Prahe (vrátane výsluchu MUDr. Y.), ako aj o ďalšie znalecké podklady, pričom uviedol, že poškodenie močovodu bolo v posudzovanom prípade predvídateľným rizikom, ktoré bolo možné znižovať dôslednejším diagnostickým postupom pred operáciou a najmä intraoperačnou vizualizáciou močovodu (stentáž, resp. vypreparovanie).

1.2. Na tomto skutkovom základe prvoinštančný súd uzavrel, že poškodenie močovodu bolo spôsobené nedbanlivým postupom operátora, ktorý nevykonával všetky úkony potrebné na jeho vizualizáciu a podcenil termické účinky použitého operačného nástroja v komplikovanom anatomickej teréne. Postup operujúceho lekára kvalifikoval ako postup non lege artis a zodpovednosť žalovanej vyvodil podľa § 420 ods. 2 Občianskeho zákonníka.

1.3. Pokiaľ išlo o nárok na náhradu za bolesť, súd prvej inštalácie dospel k záveru o jeho premlčaní. Neprijal tvrdenie žalobkyne, že sa o škodu dozvedela až v októbri a novembri 2019 vypracovaním súkromných znaleckých posudkov, keďže z výpovede znalca MUDr. S. na pojednávaní dňa 14. septembra 2022 vyplynulo, že funkcia močovodu bola obnovená replantáciou 01. marca 2018 a liečba bola ukončená 02. mája 2018 vybratím stentu. Súd prvej inštalácie zdôraznil, že hoci sa zdravotný stav žalobkyne z hľadiska trvalých následkov stabilizoval až neskôr, táto skutočnosť je významná pre posúdenie sťaženia spoločenského uplatnenia, nie však pre nárok na náhradu za bolesť, ktorý je viazaný na liečenie poškodenia zdravia a odstraňovanie jeho následkov. Za rozhodujúci okamih pre objektivizáciu bodového hodnotenia bolesti a pre začiatok plynutia dvojročnej subjektívnej premlčacej doby považoval deň 02. mája 2018, od ktorého bolo možné bodové hodnotenie bolesti vykonať. Súčasne ustálil, že žalobkyňa mala najneskôr k tomuto dňu vedomosť o tom, že k poškodeniu močovodu došlo pri operácii u žalovanej, čo vyplýva aj z jej výpovede a z trestného oznámenia podaného 08. novembra 2018. Keďže žaloba bola podaná dňa 16. novembra 2020 a žalovaná vzniesla námietku premlčania, súd prvej inštalácie nárok na náhradu za bolesť nepriznal.

1.4. K náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia súd prvej inštalácie uviedol, že posúdenie trvalých následkov poškodenia zdravia je viazané na stabilizáciu zdravotného stavu spravidla po uplynutí jedného roka od škodnej udalosti (§ 8 ods. 4 zákona č. 437/2004 Z. z.), pričom v tejto časti nebola uplatnená námietka premlčania. Pokiaľ išlo o trvalé následky vzniknuté poškodením močovodu žalobkyne na jej ďalšom fyzickom zdraví, vychádzal zo znaleckého posudku MUDr. S., ktorý stanovil bodové hodnotenie a zvýšil ho na dvojnásobok podľa § 10 ods. 4 zákona č. 437/2004 Z. z., čo súd považoval za primerané vzhľadom na rozsah a intenzitu pretrvávajúcich urologických ťažkostí žalobkyne. Súd prvej inštalácie priznal žalobkyni náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia aj v súvislosti s následkami v oblasti jej psychického zdravia, vychádzajúc zo súkromného znaleckého posudku MUDr. U. P.. Zo znaleckých záverov vzal za preukázané, že po roku 2017 sa u žalobkyne demonštrovala post traumatická stresová porucha, pričom došlo aj k zhoršeniu už predtým existujúcej zmiešanej úzkostno-depresívnej poruchy diagnostikovanej od roku 2009. Návrhu žalobkyne na zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia o 50 % podľa § 5 ods. 5 zákona č. 437/2004 Z. z. súd v časti psychických následkov nevyhovel. Poukázal na rozhodnutia Sociálnej poisťovne, z ktorých vyplynulo, že žalobkyňa bola invalidná už pred poškodením zdravia, ktoré je predmetom tohto sporu, pre psychickú poruchu a že neskoršie zvýšenie miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť nebolo možné jednoznačne priradiť k novodemonštrovanej posttraumatickej stresovej poruche, keďže jej prejavy spĺjali s predchádzajúcou diagnózou. Odlišne súd prvej inštalácie posúdil návrh na zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia v časti fyzických následkov hodnotených znalcom MUDr. S.. S prihliadnutím na vek žalobkyne a na rozsah obmedzení vyplývajúcich z ťažkého poškodenia močového traktu, najmä výrazné obmedzenie športových, spoločenských a intímnych aktivít v dôsledku trvalých urologických ťažkostí, považoval vec v tejto časti za prípad hodný osobitného zreteľa a pristúpil k zvýšeniu bodového

hodnotenia o 10 %, teda na 1408 bodov. Po zohľadnení fyzických a psychických následkov určil súd prvej inštancie celkový počet bodov sťaženia spoločenského uplatnenia na 2188 a pri hodnote jedného bodu 19,08 eur určil náhradu v sume 41 747,04 eur, ktorú po zaokrúhlení priznal vo výške 41 748 eur. Vo zvyšku uplatneného nároku na náhradu sťaženia spoločenského uplatnenia žalobu zamietol.

1.5. K nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch súd prvej inštancie uviedol, že vyhotovením videozáznamu z operácie žalobkyne z 20. novembra 2017 a jeho poskytnutím orgánom činným v trestnom konaní nedošlo k protiprávnemu zásahu do jej osobnostných práv podľa § 12 ods. 1 Občianskeho zákonníka, keďže tento záznam mal dokumentačný charakter, tvoril súčasť zdravotnej dokumentácie a žalovaná bola oprávnená ho vyhotoviť a sprístupniť v súlade so zákonom č. 576/2004 Z. z. Za významné pritom považoval aj to, že žalobkyňa tento videozáznam sama použila ako dôkaz v trestnom konaní a pri zadovážení znaleckých posudkov. Súčasne však dospel k záveru, že samotným iatrogénnym poškodením zdravia žalobkyne došlo k zásahu do jej osobnostného práva na ochranu súkromia v zmysle § 11 Občianskeho zákonníka, keďže následky poškodenia sa výrazne a dlhodobo premietli do jej osobného, rodinného a intímneho života, obmedzili jej spoločenské uplatnenie a ovplyvnili jej dôstojnosť a sebaobraz, a to nielen v súkromí, ale aj pri kontakte s okolím. Tieto okolnosti, preukázané vykonaným dokazovaním, považoval súd prvej inštancie za dostatočne intenzívne na priznanie primeranej peňažnej satisfakcie. O nároku na náhradu trov konania rozhodol podľa § 255 ods. 2 v spojení s § 262 ods. 1 a 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“).

2. Krajský súd v Žiline (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie strán sporu i intervenienta rozsudkom z 28. mája 2024 sp. zn. 9Co/175/2023 rozhodnutie súdu prvej inštancie I vo výroku, ktorým zamietol nárok žalobkyne na bolestné, potvrdil; II. v ostatnej časti zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

2.1. Odvolací súd v odôvodnení uviedol, že dokazovanie bolo vykonané v potrebnom rozsahu, avšak prvoinstančný súd z jeho výsledkov mimo otázky premlčania bolestného nevyvodil správne skutkové zistenia, vec v tejto časti nesprávne právne posúdil a odôvodnenie rozsudku nespĺňalo požiadavky § 220 ods. 2 CSP. Zároveň zdôraznil, že v odvolacom konaní nebol spochybnený základ zodpovednosti žalovanej za iatrogénne poškodenie žalobkyne pri operácii z 20. novembra 2017. Predmetom prieskumu boli výlučne výroky o premlčaní bolestného a výroky o výške náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia a náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch.

2.2. Vo vzťahu k bolestnému sa odvolací súd stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, že rozhodujúcim okamihom pre možnosť objektívneho bodového ohodnotenia bolesti a súčasne pre začiatok plynutia dvojročnej subjektívnej premlčacej doby bol deň 02. mája 2018, keď bola ukončená liečba poškodeného močovodu vybratím stentu. Poukázal pritom na ustálenú judikatúru, podľa ktorej počiatok subjektívnej premlčacej doby sa viaže na vedomosť poškodeného o škodu a o zodpovednej osobe a nezávisí od toho, kedy si poškodený zabezpečí dôkazy alebo vytvorí priaznivejšiu procesnú situáciu. Odvolací súd zároveň prevzal úvahy súdu prvej inštancie, že žalobkyňa mala najneskôr k 02. máju 2018 vedomosť o tom, že poškodenie vzniklo pri operácii u žalovanej, pričom odvolaciu argumentáciu žalobkyne o uplatnení nároku v trestnom konaní voči operatérovi označil z hľadiska plynutia premlčacej doby voči žalovanej za irelevantnú, keďže ide o odlišný druh konania a odlišný pasívne legitimovaný subjekt. Z týchto dôvodov rozsudok v časti zamietnutia bolestného ako premlčaného potvrdil.

2.3. V časti náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia odvolací súd konštatoval, že prvoinstančný súd pochybil jednak pri určení hodnoty bodu podľa § 5 ods. 2 zákona č. 437/2004 Z. z., keď vychádzal z opatrenia platného pre rok 2018 namiesto roku 2017 ako roku predchádzajúceho roku ustálenia zdravotného stavu, a jednak pri zvýšení bodového hodnotenia o 10 % podľa § 5 ods. 5 citovaného zákona, ktoré skutkovo nedostatočne odôvodnil. Odvolací súd poukázal na to, že zvýšenie miery poklesu schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť podľa rozhodnutí Sociálnej poisťovne vychádzalo z viacerých zdravotných diagnóz a nebolo možné ho jednoznačne pripísať výlučne následkom poškodenia

močových orgánov. Zároveň však odmietol odvoláciu námietku žalovanej, podľa ktorej zdravotný stav žalobkyne nebol v časti psychických následkov ustálený v zmysle § 8 ods. 4 zákona č. 437/2004 Z. z., keď zdôraznil, že ustálenie zdravotného stavu nemožno posudzovať rozdielne pre somatické a psychické následky toho istého škodného deja. Keďže bolo ustálené, že k ukončeniu liečby poškodeného močovodu a k obnove jeho funkcie došlo dňa 02. mája 2018, tento okamih bol rozhodujúci aj pre posúdenie ustálenia zdravotného stavu žalobkyne ako celku. Skutočnosť, že žalobkyňa sa v súvislosti s duševným ochorením naďalej podrobuje liečbe, sama osebe nebráni vykonaniu bodového ohodnotenia sťaženia spoločenského uplatnenia. Odvolací súd pritom poukázal aj na to, že odstránenie následkov poškodenia močovodu sa muselo nevyhnutne premietnuť aj do psychického stavu žalobkyne, keďže u nej došlo k zmierneniu stresu a frustrácie vyplývajúcich z dovtedy neustálenej poruchy močového traktu, a preto bodové ohodnotenie vykonané znalkyňou MUDr. P. považoval z hľadiska časového okamihu za akceptovateľné. Odvolací súd zároveň zdôraznil, že určenie bodového ohodnotenia sťaženia spoločenského uplatnenia je podľa zákona č. 437/2004 Z. z. odbornou otázkou, ktorá je viazaná na lekárske posudky vypracované oprávneným subjektom, pričom súd nie je oprávnený nahrádzať odborné medicínske závery vlastným hodnotením. Aj keď CSP v porovnaní s predchádzajúcou právnou úpravou výslovne neupravuje inštitút kontrolného znaleckého posudku, nevylučuje možnosť vykonania ďalšieho znaleckého dokazovania pri rozpore záverov znalcov (§ 207 ods. 3 CSP). V prejednávanej veci však odvolací súd nevzhliadol dôvody na spochybnenie presvedčivosti a úplnosti znaleckého posudku MUDr. P., keďže žalovaná ani intervenient nepredložili relevantné odborné protiargumenty spôsobilé spochybníť jej závery.

2.4. Pokiaľ ide o nemajetkovú ujmu v peniazoch, odvolací súd sa stotožnil so záverom prvoinštančného súdu, že vyhotovenie a sprístupnenie videozáznamu z operácie nepredstavovalo protiprávny zásah do osobnostných práv žalobkyne podľa § 12 ods. 1 Občianskeho zákonníka, keďže postup žalovanej bol v súlade so zákonom č. 576/2004 Z. z. a sprístupnenie záznamu slúžilo aj na uplatnenie nárokov žalobkyne. Ďalej zdôraznil, že samotné iatrogénne poškodenie zdravia môže za splnenia zákonných predpokladov zakladať zásah do osobnostných práv žalobkyne v rovine jej súkromného, rodinného a intímneho života. Súčasne však poukázal na to, že pri určovaní primeranej peňažnej satisfakcie je potrebné zdravotné postihnutie žalobkyne hodnotiť v širšom kontexte spravodlivého usporiadania vzťahov medzi stranami, keďže hoci ide o stav trvalý, existujú prostriedky, ktoré umožňujú jeho zmiernenie navonok a znižovanie jeho spoločenských dopadov. Odvolací súd v tejto súvislosti vytkol prvoinštančnému súdu, že z jeho odôvodnenia nie je zrejmé, na základe akých skutkových zistení dospel k záveru o nemožnosti žalobkyne otehotnieť a o príčinnej súvislosti tohto stavu s operačným zákrokom z roku 2017. V ďalšom konaní preto zaviazal súd prvej inštancie k vysporiadaniu sa aj s tvrdeniami žalovanej o predchádzajúcich gynekologických zákrokoch žalobkyne, vrátane operácií vykonaných v rokoch 2009 a 2014, ktoré mohli mať vplyv na jej reprodukčné schopnosti.

3. Proti potvrdzujúcemu výroku rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, ktoré odôvodnila poukazom na ustanovenia § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Namietala posúdenie premlčacej doby nižšími súdmi vo vzťahu k uplatnenému nároku na bolestné. S poukazom na výklad ustanovenia § 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka uviedla, že svoj nárok na odškodnenie bolesti podľa § 444 Občianskeho zákonníka mohla subjektívne uplatniť na súde až vtedy, keď sub a) mala k dispozícii lekárske posudky, v ktorom sú ohodnotené zmeny v jej zdravotnom stave a zároveň sub b) sa dozvedela o tom, kto zodpovedá za spôsobenú škodu. Vo vzťahu k vedomosti o škode spochybnila výklad, podľa ktorého je táto vedomosť viazaná na moment ustálenia zdravotného stavu, čo robí zo subjektívne normovanej podmienky („dozvie sa o škode“) v skutočnosti podmienku objektívnu, a to navyše odborného charakteru. V danom prípade mala za to, že o ustálení jej zdravotného stavu a o výške škody na jej zdraví spôsobenej žalovanou sa dozvedela až zo znaleckých posudkov z konca roka 2019 mala výhrady, že ustálenie zdravotného stavu je výsostne medicínskou otázkou, na zodpovedanie ktorej je kompetentný iba odborník - lekár. Opačný výklad považovala za extenzívny a neprimeraný vo vzťahu k žalobkyni ako laikovi, založený na sporných podmienkach objektívneho a odborného charakteru. Navyše, u žalobkyne bola spočiatku prítomná dôvodná pochybnosť aj o tom, kto zodpovedá za škodu, ktorá jej bola spôsobená; pretože Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, pobočka Martin, v oznámení z 02. mája 2019 konštatoval, že zdravotná starostlivosť zo strany žalovanej

bola poskytnutá lege artis. Vzhľadom na takýto záver odborne spôsobilého orgánu nebolo možné od žalobkyne spravodlivo očakávať, aby mohla mať odôvodnenú vedomosť o nesprávnosti a nezákonnosti postupu žalovanej. Až následným prešetrovaním Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, pobočka Trnava, bolo zistené, že zdravotná starostlivosť u žalovanej nebola žalobkyni poskytnutá správne. Dovolateľka žalobu doručila Okresnému súdu Martin 16. novembra 2020, teda bez zbytočného odkladu po tom, čo bola 07. septembra 2020 oboznámená o uvedenom závere a ktorým dňom považovala za naplnené obe podmienky vymedzené v ustanovení § 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka. V tejto súvislosti považovala rozhodnutia nižších súdov aj za arbitrárne, nakoľko sa žiadnym spôsobom nevysporiadali s rozhodujúcimi argumentami a skutkovými tvrdeniami žalobkyne v konaní. Žiadala rozhodnutie odvolacieho súdu v napadnutom rozsahu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

4. Žalovaná sa k podanému dovolaniu písomne nevyjadrila.

5. Intervenient na strane žalovanej vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, že dovolanie žalobkyne v časti uplatneného dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP nenapĺňa zákonné predpoklady, nie je odôvodnené a preukázané. Pokiaľ išlo o dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP, mal za to, že odôvodnenie napadnutého rozhodnutia má všetky zákonom vyžadované náležitosti v zmysle ustanovenia § 393 CSP. Navyše, žalobkyňa vo svojom dovolaní neuviedla žiadne nové skutočnosti, právne názory či závery, ale iba opakovala argumenty zo základného konania. Vzhľadom na to navrhol podané dovolanie odmietnuť, prípadne zamietnuť.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

7. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

8. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu.

10. V hierarchii postupu dovolacieho prieskumu platí, že dovolací súd najprv skúma prípustnosť dovolania z dôvodu zmätočnosti a až ak namietaný dôvod podľa § 420 CSP preukázaný nie je, pristúpi subsidiárne k prieskumu dovolacieho dôvodu spočívajúceho v správnom právnom posúdení veci (§ 421 CSP).

11. Žalobkyňa svoje dovolacie námietky subsumovala pod dovolacie dôvody § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. b) CSP. V podstatnom namietala nesprávne určenie počiatku plynutia subjektívnej premlčacej doby pri nároku na náhradu za bolesť, pričom odvolaciemu súdu vytýkala, že sa nedostatočne a presvedčivo nevysporiadala s jej argumentáciou týkajúcou sa okamihu nadobudnutia vedomosti o škode a o zodpovednej osobe. V tejto súvislosti žalobkyňa namietala, že závery odvolacieho súdu sú v napadnutej časti arbitrárne, keďže podľa jej názoru nereflektujú osobitosti prejednávanej veci ani okolností, za ktorých mala nadobudnúť relevantnú vedomosť o vzniku škody na zdraví.

12. Žalobkyňou uplatnené dovolacie námietky sa po obsahovej stránke čiastočne prekrývajú, pokiaľ ide o dôvody prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. b) CSP, keďže výhrady smerujú jednak proti spôsobu odôvodnenia napadnutého rozhodnutia, jednak proti samotnému právnomu posúdeniu otázky počiatku plynutia subjektívnej premľacej doby. Takýto prienik dovolacích dôvodov však v okolnostiach prejednávanej veci nie je výnimočný ani nepochopiteľný, hoci vo všeobecnosti platí, že obsahovo totožná dovolacia námietka spravidla nespadá súčasne pod oba dôvody prípustnosti dovolania (porovnaj IV. ÚS 372/2020).

13. Podľa § 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka sa právo na náhradu škody premľí za dva roky odo dňa, keď sa poškodený dozvie o škode a o tom, kto za ňu zodpovedá. Pri náhrade škody na zdraví zákonodarca výslovne ustanovil iba subjektívnu premľaciu dobu, pričom objektívna premľacia doba sa podľa § 106 ods. 2 Občianskeho zákonníka neuplatňuje. Z povahy subjektívnej premľacej doby vyplýva, že jej počiatok nemožno určovať abstraktne alebo formalisticky, ale vždy s prihliadnutím na to, kedy poškodený reálne a preukázateľne nadobudol vedomosť o tom, že mu vznikla škoda na zdraví určitého druhu a rozsahu a kto za ňu zodpovedá. Táto vedomosť musí byť dostatočná na to, aby poškodený mohol svoj nárok uplatniť na súde, hoci nie je nevyhnutné, aby v danom okamihu poznal presnú výšku škody vyjadrenú v peniazoch.

14. V rozhodovacej praxi najvyššieho súdu je dlhodobou ustálenou právnou zásadou, podľa ktorej sa poškodený o škode na zdraví spočívajúcej v bolesti dozvie spravidla v čase, keď sa jeho zdravotný stav po skončení liečby ustáli natoľko, že je možné objektívne vykonať bodové ohodnotenie ujmy. Tento právny názor bol vyjadrený už v rozhodnutí sp. zn. 1Cz 23/83 publikovanom pod R 9/1986 a stal sa východiskom ďalšej judikatúry.

14.1. Najvyšší súd v rozsudku sp. zn. 4Cdo/152/2010 zdôraznil, že jednotlivé nároky na náhradu škody na zdraví sú samostatnými nárokmi s vlastnými subjektívnymi premľacími dobami, pričom ich počiatok sa viaže na okamih, keď sa poškodený dozvie o škode a o zodpovednej osobe. Objektívna premľacia doba sa na tieto nároky neuplatňuje.

14.2. Pokiaľ ide o nárok na náhradu za bolesť, najvyšší súd v rozsudku sp. zn. MCdo/37/2000, publikovanom pod R 68/2003, judikoval, že za deň zistenia bolesti nemožno považovať deň vyhotovenia lekárskeho posudku ani deň ukončenia práceneschopnosti, ale okamih ustálenia zdravotného stavu poškodeného, keď je možné bolesť objektívne ohodnotiť. Lekársky posudok má v tomto kontexte len deklaratórny charakter, keďže potvrdzuje už existujúcu a zistenú ujmu.

14.3. Uvedené judikatúrne závery boli opakovane aprobované aj ústavným súdom, ktorý zdôraznil, že viazanie počiatku plynutia subjektívnej premľacej doby na ustálenie zdravotného stavu sleduje požiadavku právnej istoty a nie je samo osebe v rozpore s právom na spravodlivý proces, pokiaľ zodpovedá okolnostiam konkrétnej veci.

15. Dovolací súd však v okolnostiach konkrétnej veci považuje za potrebné zdôrazniť, že uvedený výklad § 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka nemožno aplikovať mechanicky bez prihliadnutia na osobité okolnosti prípadu. Typicky v sporoch o náhradu škody na zdraví spôsobenej postupom non lege artis ide často o situácie, v ktorých poškodený nemá bezprostrednú vedomosť o tom, že k poškodeniu jeho zdravia došlo v dôsledku nesprávneho odborného postupu, ani o tom, kto za škodu zodpovedá.

15.1. V týchto prípadoch nadobudnutie vedomosti o škode a o zodpovednej osobe spravidla predpokladá odborné posúdenie zdravotného stavu a príčin jeho poškodenia, či už formou znaleckého dokazovania alebo vyjadrenia špecializovaného orgánu. Viazanie počiatku subjektívnej premľacej doby výlučne na moment ustálenia zdravotného stavu by v takýchto situáciách viedlo k faktickému objektivizovaniu subjektívnej premľacej doby, keďže ide o otázku odborného medicínskeho charakteru, ktorú poškodený ako laik spravidla nie je schopný sám posúdiť. Navyše, uplatnenie nároku na náhradu škody na zdraví predpokladá nielen vedomosť o stabilizácii zdravotného stavu, ale aj vedomosť o porušení právnej

povinnosti zo strany poskytovateľa zdravotnej starostlivosti a o existencii príčinnej súvislosti medzi týmto porušením a vzniknutou ujmom; bez nadobudnutia týchto rozhodujúcich skutočností by poškodený objektívne nemohol svoj nárok v súdnom konaní účinne uplatniť. Tento aspekt je o to vypuklejší v situáciách, keď odborné orgány alebo znalci poskytujú rozdielne alebo postupne sa vyvíjajúce závery o lege artis postupe, príp. keď príslušný orgán verejnej moci v počiatočnej fáze konania konštatuje správnosť poskytnutej zdravotnej starostlivosti.

15.2. Dovolací súd v tejto súvislosti považuje za legitímne posudzovať počiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby v širších súvislostiach s prihliadnutím na to, kedy poškodený reálne získal dostatok informácií umožňujúcich mu urobiť záver, že mu vznikla škoda na zdraví v dôsledku konkrétneho pochybenia a že existuje subjekt, ktorý za ňu zodpovedá. Takýto prístup nepopiera ustálenú judikatúru, ale ju spresňuje a individualizuje v závislosti od povahy uplatneného nároku a skutkového základu veci.

16. V prejednávanej veci odvolací súd založil svoje závery o premlčaní nároku na náhradu za bolesť na výklade § 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ktorý viaže počiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby výlučne na deň ustálenia zdravotného stavu poškodeného. Takto zvolený prístup však nebol sprevádzaný dostatočným a presvedčivým vysporiadaním sa s individuálnymi okolnosťami prejednávanej veci a s konkrétnymi námietkami žalobkyne. Odvolací súd sa osobitne nevyrovnal s tvrdením žalobkyne, že relevantnú vedomosť o ustálení jej zdravotného stavu, ako aj o príčinnej súvislosti medzi operačným zákrokom a vznikom ujmy nadobudla až zo znaleckých posudkov vypracovaných v roku 2019. Rovnako nebola náležite zohľadnená skutočnosť, že príslušný orgán dohľadu nad zdravotnou starostlivosťou pôvodne konštatoval poskytnutie zdravotnej starostlivosti lege artis, čo mohlo objektívne posilniť pochybnosti žalobkyne o existencii nesprávneho odborného postupu a oddialiť nadobudnutie jej vedomosti o zodpovednom subjekte.

17. Za tejto situácie dovolací súd dospel k záveru, že odvolací súd sa s rozhodujúcimi odvolacími námietkami žalobkyne týkajúcimi sa počiatku plynutia subjektívnej premlčacej doby pri nároku na náhradu za bolesť nevysporiadal v požadovanom rozsahu. Právne posúdenie tejto otázky zostalo neúplné a v dôsledku toho aj predčasné. Napadnuté rozhodnutie v tejto časti neobsahuje dostatočné a individualizované úvahy o tom, kedy žalobkyňa v konkrétnych skutkových okolnostiach veci nadobudla reálnu a preukázateľnú vedomosť o tom, že jej vznikla škoda na zdraví v dôsledku nesprávneho odborného postupu žalovanej a kto za túto škodu zodpovedá. Odvolací súd sa obmedzil na formálne prevzatie judikatúrneho východiska viažuceho počiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby na moment ustálenia zdravotného stavu, bez toho, aby sa presvedčivo vysporiadal s argumentáciou žalobkyne o postupnom a odborne sprostredkovanom nadobúdaní tejto vedomosti, ako aj s významom počiatočných záverov orgánu dohľadu o lege artis postupe.

18. Takýto postup odvolacieho súdu viedol k tomu, že jeho rozhodnutie v napadnutej časti neobstojí z hľadiska požiadaviek kladených na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia a na ústavne konformnú aplikáciu § 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Nevysporiadanie sa s podstatnými námietkami žalobkyne, ktoré mali význam pre posúdenie okamihu nadobudnutia jej vedomosti o škode a o zodpovednom subjekte, zakladá dôvodnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP a zároveň vedie k záveru o nesprávnom právnom posúdení veci v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Za tejto situácie bolo potrebné napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v potvrdzujúcej časti zrušiť (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátiť na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

19. V ďalšom konaní bude odvolací súd viazaný právnym názorom dovolacieho súdu vyjadreným v tomto zrušujúcom uznesení (§ 455 CSP). Odvolací súd sa bude znovu a riadne zaoberať otázkou počiatku plynutia subjektívnej premlčacej doby pri nároku žalobkyne na náhradu za bolesť podľa § 106 ods. 1 Občianskeho zákonníka, a to s prihliadnutím na všetky individuálne skutkové okolnosti prejednávanej veci. V tomto rámci preskúma, kedy žalobkyňa v konkrétnych okolnostiach prípadu reálne a preukázateľne nadobudla vedomosť o tom, že jej vznikla škoda na zdraví v dôsledku nesprávneho odborného postupu, ako aj o tom, kto za túto škodu zodpovedá. Osobitne sa vysporiada s významom znaleckých posudkov vypracovaných v roku 2019, ako aj s vplyvom počiatočných záverov

orgánu dohľadu nad zdravotnou starostlivosťou o lege artis postupe na formovanie vedomosti žalobkyne o existencii škody a zodpovedného subjektu. Až po takto vykonanom individualizovanom posúdení bude možné urobiť presvedčivý právny záver o tom, či žalobkyňou uplatnený nárok na náhradu za bolesť je alebo nie je premlčaný.

20. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

21. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.